

Розділ 9. Домедична підготовка (22 години із них:уроків-16 годин, практичних занять-6 годин).

Тема 1.Базова підтримка життя (6-урок, 2-практично).

Тема 1.1. Поняття домедичної підготовки (2-урок).

Питання 1. Важливість домедичної допомоги.

Питання 2. Ознаки життя і смерті.

Питання 1. Важливість домедичної допомоги.

Двічі допоміг - хто вчасно допоміг. Чи замислювалися ви коли-небудь над висловом "Знання - це сила" у площині надання домедичної допомоги?

Трапляються випадки, коли життя людини залежить від рішучих дій, до яких повинен бути готовим кожен. Адже для цього не обов'язково бути медиком, - достатньо оволодіти базовими знаннями з домедичної допомоги та знати міжнародні рекомендації з проведення реанімаційних заходів, які сприяють тому, що у випадку невідкладних ситуацій вони дійсно можуть допомогти полегшити стан постраждалого.

Вміння надавати домедичну допомогу життєво необхідні, адже кожного п'ятого зі ста загиблих можна було б врятувати, якби поруч опинилася людина, яка б знала, що робити.

До того ж, ускладнення у тих, хто отримав першу медичну допомогу впродовж 30 хвилин після травми, виникають удвічі рідше. Крім травм багато життів забирає раптова смерть від серцевих нападів. З цієї причини Україна упродовж року втрачає понад 50 тис. осіб. Здебільшого смерть настає в перші хвилини та години від початку нападу: вдома, на роботі, на відпочинку, на вулиці ще до прибуття швидкої медичної допомоги.

Якщо в такій ситуації допомогу надають одразу (навіть не медик, а людина, яка вміє це робити), то постраждалого рятують у понад 20 % випадків. Якщо заходи вжито з першої хвилини, то ритм серця відновлюється майже у 90 % випадків, на другій - у 70 %, на третій - у 50 %, а вже на сьомій хвилині - лише в 10 %. Кожна хвилина - на вагу золота.

Крововтрата внаслідок поранень є основною причиною загибелі людини - 60 %, пневмоторакс - 30 %, обструкція дихальних шляхів - 5 %. Інші причини людських втрат становлять 5 %.

При гострій травмі та критичній кровотечі зміни в органах і тканинах стають незворотними протягом однієї години, коли постраждалий балансує на межі життя і смерті, а втримати його на цьому світі може той, хто зуміє надати домедичну допомогу до прибуття швидкої медичної допомоги.

Існує таке поняття, як "золота година" - час до того моменту, коли починають надавати постраждалому кваліфіковану лікарську допомогу.

Відомий ще один вислів: "платинові 10 хвилин" - перші хвилини після поранення, - які є найкритичнішими, і саме заходи, вжиті протягом цього часу, найбільше впливають на прогноз виживання та перебіг відновлення постраждалого. При пораненні великих артерій (наприклад, стегнової) людина може загинути від втрати крові протягом 2-3 хв, а від обструкції дихальних шляхів чи дихальної недостатності людина вмирає протягом 5 хв.

Недарма кажуть: хто швидко допомагає, допомагає двічі. Тому кожен з нас повинен вміти і знати, як поводитися в екстремальній ситуації, щоб врятувати життя людині, адже не завжди медики можуть швидко прибути до місця трагедії.

Питання 2. Ознаки життя і смерті.

Смерть, ознаки клінічної та біологічної смерті, методи оживлення постраждалих - СЛР

Живий організм не гине одночасно із зупинкою дихання та припиненням серцевої діяльності, а навіть після їх зупинки продовжує якийсь час жити. Цей час визначається здатністю мозку вижити без надходження до нього кисню і **триває 4-6 хвилин, як правило, - 5 хв. Цей період, коли всі згаслі життєво важливі процеси організму ще оборотні, називається клінічною смертю.** Клінічна смерть може бути викликана сильною кровотечею, електротравмами, утопленням, рефлекторною зупинкою серця, гострим отруєнням тощо.

Основні ознаки клінічної смерті:

- відсутність пульсації над магістральними артеріями (сонною та стегною);
- відсутність самостійного дихання;
- відсутність реакції на світло, стійке розширення зіниць.

Допоміжні ознаки:

- зміна забарвлення шкіри (бліді-сіра чи синюшна);
- втрата свідомості;
- відсутність рефлексів та втрата м'язового тону.

Якщо з трьох ознак клінічної смерті визначають одну з перших двох, то потрібно негайно приступати до реанімації, адже своєчасно розпочата реанімація (протягом 3-4 хв після зупинки серця) може повернути постраждалого до життя.

Важливим фактором, що впливає на тривалість клінічної смерті, є температура навколишнього середовища. При раптовій зупинці серця клінічна смерть в умовах нормотермії триває до 5 хв, при мінусових температурах - до 10 хв і більше. Тривалий період вмирання значно погіршує ефективність реанімації. Внаслідок незворотних змін у організмі, насамперед у ЦНС, настає **біологічна смерть і повернення до життя неможливе.**

Комплекс невідкладних заходів, які здійснюють постраждалим у стані клінічної смерті, що сприяє відновленню життєдіяльності організму й попередженню незворотних порушень його органів та систем, називається **реанімацією**. Людина, яка здійснює оживлення постраждалого - реаніматор.

Повернути постраждалого до повноцінного життя можна лише завдяки кваліфікованому та послідовному проведенню комплексу реанімаційних заходів.

Основні ознаки біологічної смерті:

1. Симптом Белоглазова або "котяче око".

Цей симптом виникає через приблизно півгодини після настання біологічної смерті. Тканини людини втрачають еластичність, тому, стискаючи око мертвого з двох боків, очне яблуко деформується, приймаючи витягнуту форму, а зіниця стає схожою на зіницю кішки.

Висихання рогівки та слизової оболонки ока.

Цей симптом проявляється через 1,5-2 год. Слізні залози після смерті не функціонують, а значить - не звожують очне яблуко. Тому рогівка ока померлого втрачає блиск, стає сірою, мутною, з жовтуватим нальотом. Губи також висихають, стають щільними, зморшкуватими, набуваючи бурого кольору.

2. Трупні плями.

Під дією сили тяжіння після смерті в тілі людини відбувається перерозподіл крові. Кров припиняє свій рух по судинах і поступово перетікає в більш низько розташовані частини тіла, розширюючи таким чином капіляри, які просвічують крізь шкіру, створюючи ефект синюшно-багряних плям. Трупні плями мають мармуровий малюнок. Зі зміною навколишнього середовища колір трупних плям змінюється. Якщо біологічна смерть настала через велику крововтрату, трупних плям може і не бути або вони можуть мати дуже блідий відтінок. Протягом першої доби після смерті трупна кров ще не згортається і при переміщенні трупа може перетікати, внаслідок чого локалізація і вигляд трупних плям можуть змінюватися. Визначити наявність згортання крові досить просто: потрібно натиснути пальцем на пляму. Якщо кров все ще не згорнулася, пляма від натискання побіліє. Таким чином визначають приблизний час смерті та ймовірність переміщення трупа.

3. Трупне задубіння.

Біохімічні процеси в мертвому тілі призводять до його задубіння, що настає через 2-4 години після смерті.

4. Трупне охолодження.

Температура тіла, що опустилася до позначки 20-25°, свідчить про достовірне настання смерті. Швидкість охолодження залежить від стану навколишнього середовища. Як правило, тіло остигає на один градус за годину.

Викладач

В.К.Кучабський